

Brenderup folkehøjskole

Musisk og demokratisk halmhus

Man kan kun forandre seg i en interaksjon med hverandre og i et eierskap til felles beslutninger. Vi vil ta fatt i oss selv og sikre et eierskap til de handlinger vi foretar oss. Vi kan lese mange bøker om bærekraft og økologi – det gjør vi også – men mennesker må agere sammen på en praktisk bakgrunn. Derfor bygde vi halmhus med musikk som inspirasjonskilde - og til arbeidet.

Det forteller en begeistret rektor, Ole Dedenroth. Da skolen manglet et lokale til konserter og større arrangementer veide de ulike muligheter opp mot hverandre. Én mulighet var å "kjøpe seg til det", men det viste seg å bli alt for dyrt. Utgangspunktet for å tenke nytt var at skolens ledelse og lærere ønsket å vektlegge en prosess hvor både ansatte og elever kunne være med i hele veien – fra planlegging til bygging og bruk! "Vi valgte derfor å gjøre det langsomt, å gjøre det selv. Vi bygde halmhus og fikk dermed eierskap til hele prosessen – drevet av en lyst til å bo og bygge på en annen måte", fortsetter Dedenroth. Det ferdige bygg endte med en samlet kostnad på kr. 275.000 – et konvensjonelt bygg ville ha kostet ca. 4 mill. kr.

Fred, demokrati og internasjonalt arbeid

Brenderup folkehøjskole er fra 1986, dannet med inspirasjon i den nasjonale og internasjonale fredsbevegelsen under navnet "Den nordiske højskole for Fred over Brenderup". Etter murens fall i 1989 falt også fredsbevegelsens aktiviteter og størrelse. Ved skolens oppstart var det spesielt fredsundervisningen som var i fokus. Det var en tid hvor folkelige fredsdemonstrasjoner var spydspissen i kampen for en fredelig verden, og højskolen var med i forreste linje i denne perioden. I dag er tiden en annen. Uten at glemme sine røtter arbeider skolen ut fra en overbevisning om at moderne fredsarbeid først og fremst handler om å møte andre kulturer. Derfor har man en lang tradisjon

Alle med i en flerkulturell og økologisk byggeprosess (Foto:Brenderup folkehøjskole)

For å invitere elever fra hele verden. En annen grunnleggende verdi er: Demokrati i praksis. Disse prinsippene var synlige gjennom hele byggeprosessen i tillegg til fokus på musikalitet.

Dogmer for en demokratisk og musisk byggeprosess

Som en praktisk angrepsvinkel utviklet man et sett ”dogmer” for byggeprosessen (inspirert av de danske ”dogmefilm”). De ble til i en dialog mellom lærere, elever og en veileder utenfra, Steen Møller – en av Danmarks fremste eksperter på halmhus. Dedenroth gir noen eksempler: ”Det skal være et hus vi selv kan bygge, det skal være smukt og for å arbeide med det må vi gå inn i det indre og definere hva som er smukt.

*Fra planlegging og prosess til ferdig resultat
(Foto: Brenderup folkehøjskole)*

Tradisjonelt sprøyter man mot ugrass, men er det jo også vakkert! Huset skal være bygget av materialer som skal kunne gå tilbake til jorden som en del av det økologiske kretsløpet. Ingen like sider i huset, var et annet dogme. Vi eliminerte derfor frykten for ikke å klare det, det var ok at en vegg var skjev, i stedet for et firkantet hus ble det en ”hyberbolsk paraboloid” – det lyder godt, ikke sant”, smiler Dedenroth og fortsetter: ”Hvis det skal være musikkaktivitet i huset, må vi også ha musikk under byggeprosessen og med så mange nasjonaliteter som mulig. For med åpent hjerte å kunne si det var en åpen demokratisk prosess, gikk alle inn og var fullverdige medlemmer i prosessen og dogmene ble fulgt.”

Sunn økonomi og redusert CO2 utslipp

Innen byggeriet gikk i gang ble det satt et mål om å holde et CO2-utslipp på 20 % av det konvensjonelle utslipp, man har ligget på ca 30 %. Blåskjell ble anvendt som materiale for isolering. Den eneste

utgiften det medførte var transporten. Man gikk i skogen for å hente materialer og bygget nesten uten maskinkraft. Det gikk for det meste med håndkraft – hvor alle kunne være med. Soltørrede murstein ble lagt utenpå halmen – ”man ga seg tid til å ha tid”. Gulvet ble laget av avfallstre som var kassert pga feil størrelse. Dermed fikk man et gulv til en pris av kr. 1.100 som ellers ville ha kostet ca kr 90.000. Det er samtidig viktig å understreke at huset har oppfylt alle restriksjoner for byggeri i Danmark! ”Det handler bare om å tenke lurt!” avslutter Ole Dedenroth.

FNs tiår for utdanning for bærekraft

”Learning to change our world” – slik ble FNs tiår for utdanning for bærekraftig utvikling introdusert (2005 – 2014). En bærekraftig utvikling imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov og den krever en bedre balanse mellom økologiske, sosiale og økonomiske hensyn. Målet for tiåret er å styrke kunnskapsformidlingen, ved å sette oss i stand til å tenke nytt for å utløse bærekraftige handlinger.

Målgruppa er ikke bare skoler og utdanningsinstitusjoner, men samfunnet som helhet. Verdens regjeringer oppfordres til å ”fremme en offentlig bevissthet om og bred deltakelse i tiåret, blant annet gjennom samarbeid med sivilsamfunnet og andre interessenter”. Folkeopplysningen har en viktig rolle i en nødvendig dannelsesprosess for hele samfunnet, der man kombinerer praksis og teori med viktige vei- og verdivalg. UNESCO koordinerer internasjonalt: www.unesco.org/en/esd
Se også www.thebalancingact.info

Oppgaver/spørsmål til diskusjon

Hva skal til for å komme i gang med liknende arbeid der du bor?

Sjekk din kommune – har de planer for det lokale bærekraftarbeidet?

Hvordan er din kommunes politikk og praksis når det gjelder involvering av sivilsamfunnet?

Mer informasjon

Rektor Ole Dedenroth ole@brenderuphojskole.dk
Lærer Peter Mogensen, Tlf. +45 64 44 24 14
peter@brenderuphojskole.dk
www.brenderuphojskole.dk

– kp jan 11